

Διαγώνισμα Φυσικής Προσανατολισμού Θετικών Σπουδών Γ΄ Λυκείου 26/7/2018

ΘΕΜΑ Α

Στις ερωτήσεις Α1 – Α4 να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

Α1. Ένα υλικό σημείο εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση. Τη χρονική στιγμή $t=0$ το υλικό σημείο έχει μέγιστο μέτρο ταχύτητας. Όταν θα έχει για πρώτη φορά μέγιστο μέτρο επιτάχυνσης το έργο της δύναμης επαναφοράς θα είναι:

α) $+\frac{1}{2}DA^2$ β) μηδέν   γ) $-\frac{1}{2}DA^2$ δ) $-\frac{1}{4}DA^2$ (5 μονάδες)

Α2. Στην απλή αρμονική ταλάντωση η περίοδος

- α) είναι ανάλογη του πλάτους.
β) διπλασιάζεται αν τετραπλασιαστεί η μάζα του σώματος.
γ) διπλασιάζεται αν διπλασιαστεί η μάζα του σώματος.
δ) εξαρτάται από την ενέργεια ταλάντωσης του συστήματος.   (5 μονάδες)

Α3. Σώμα εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση με περίοδο T , έχει πλάτος A και αρχική φάση

$\varphi_0 = \frac{3\pi}{2} \text{ rad}$. Τη χρονική στιγμή $t = \frac{3T}{4}$ θα έχει

- α) μέγιστη κινητική ενέργεια.
β) μέγιστο μέτρο επιτάχυνσης.
γ) φάση $\frac{3\pi}{2} \text{ rad}$.
δ) μέγιστη δυναμική ενέργεια.   (5 μονάδες)

Α4. Δύο συμπαγείς ομογενείς σφαίρες έχουν διαφορετικές μάζες και διαφορετικές ακτίνες. Οι σφαίρες κατεβαίνουν το ίδιο κεκλιμένο επίπεδο εκτελώντας κύλιση χωρίς ολίσθηση.

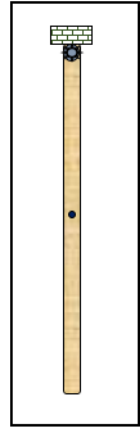
- α) Η σφαίρα με τη μεγαλύτερη ακτίνα έχει μεγαλύτερη επιτάχυνση κέντρου μάζας.
β) Η σφαίρα με τη μεγαλύτερη μάζα έχει μεγαλύτερη επιτάχυνση κέντρου μάζας.
γ) Οι σφαίρες έχουν την ίδια γωνιακή επιτάχυνση.
δ) Οι σφαίρες έχουν την ίδια επιτάχυνση κέντρου μάζας.   (5 μονάδες)

A5. Να χαρακτηρίσετε την κάθε πρόταση παρακάτω με το γράμμα Σ αν είναι σωστή ή με το γράμμα Λ αν είναι λανθασμένη.

Η ομογενής ράβδος του διπλανού σχήματος μπορεί να στρέφεται σε κατακόρυφο επίπεδο γύρω από τον οριζόντιο άξονα που διέρχεται από το πάνω άκρο της. Η ράβδος εκτοξεύεται από την κατακόρυφη θέση και ακινητοποιείται στιγμιαία όταν γίνεται οριζόντια. Κατά την άνοδό της η ράβδος έχει

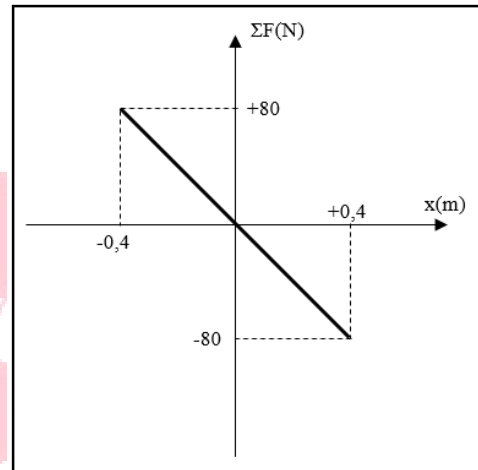
- μέτρο γωνιακής επιβράδυνσης που μένει σταθερό.
- μέτρο γωνιακής επιβράδυνσης που συνεχώς αυξάνεται.
- ροπή αδράνειας που συνεχώς μειώνεται.
- μέτρο ροπής που συνεχώς μειώνεται.
- μέγιστο μέτρο γωνιακής επιβράδυνσης στην οριζόντια θέση.

(5 μονάδες)

ΘΕΜΑ Β

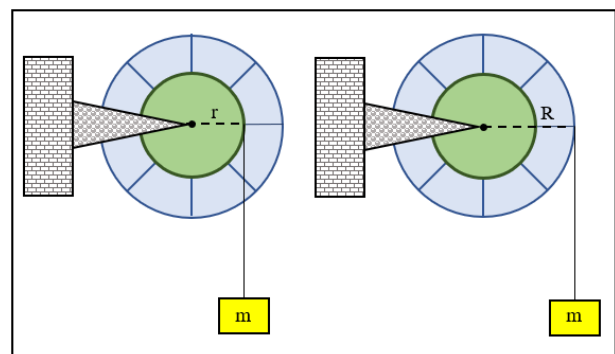
B1. Σώμα μάζας $m = 2\text{Kg}$ εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση. Η δύναμη επαναφοράς σε συνάρτηση με την απομάκρυνση μεταβάλλεται όπως φαίνεται στο διπλανό διάγραμμα. Το σώμα τη χρονική στιγμή $t = 0$ δέχεται δύναμη $\Sigma F = +80\text{N}$. Όταν η δύναμη έχει την τιμή $\Sigma F = -40\sqrt{3}\text{N}$ για πρώτη φορά ο ρυθμός μεταβολής της κινητικής του ενέργειας του σώματος είναι:

- $\frac{dK}{dt} = -40\sqrt{3} \frac{\text{J}}{\text{s}}$
- $\frac{dK}{dt} = +80\sqrt{3} \frac{\text{J}}{\text{s}}$
- $\frac{dK}{dt} = -80\sqrt{3} \frac{\text{J}}{\text{s}}$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να τη δικαιολογήσετε.
(2+6 μονάδες)

B2. Το στερεό του διπλανού σχήματος αποτελείται από έναν ομογενή τροχό ακτίνας R και έναν ομογενή δίσκο ακτίνας $r = \frac{R}{2}$ που είναι

κολλημένος πάνω στον τροχό συμμετρικά ως προς το κέντρο του. Ο τροχός και ο δίσκος μπορούν να στρέφονται σαν ένα σώμα. Η ροπή αδράνειας του στερεού ως προς άξονα κάθετο στο επίπεδο του τροχού που διέρχεται από το κέντρο του είναι I . Αβαρές μη εκτατό νήμα τυλίγεται αρχικά στην

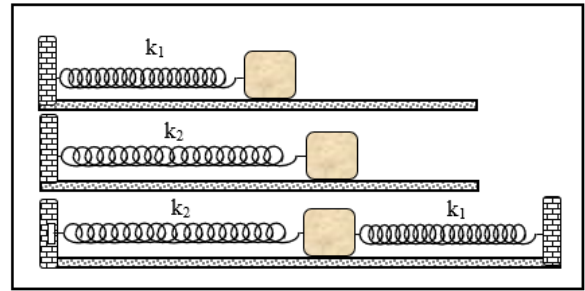
περιφέρεια του δίσκου ακτίνας r και στο άκρο του νήματος δένεται σώμα μάζας m . Το σύστημα αφήνεται ελεύθερο να κινηθεί και το σώμα αποκτά επιτάχυνση $\vec{a}_1$. Όταν αβαρές μη εκτατό νήμα τυλίγεται στην περιφέρεια του τροχού ακτίνας R και στο άκρο του νήματος δένεται το ίδιο σώμα μάζας m και το σύστημα αφήνεται ελεύθερο να κινηθεί, το σώμα αποκτά επιτάχυνση $\vec{a}_2$ τριπλάσιου μέτρου ($a_2 = 3a_1$). Για τη ροπή αδράνειας του στερεού ισχύει:

- $I = 2mR^2$
- $I = \frac{1}{2}mR^2$
- $I = \frac{3}{2}mR^2$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να τη δικαιολογήσετε.

(2+7 μονάδες)

B3. Σώμα μάζας m συνδέεται στο άκρο οριζόντιου ιδανικού ελατηρίου σταθεράς k_1 και εκτελεί ταλάντωση με συχνότητα $f_1 = 3\text{Hz}$. Το ίδιο σώμα όταν συνδέεται στο άκρο ενός άλλου οριζόντιου ιδανικού ελατηρίου σταθεράς k_2 εκτελεί ταλάντωση με συχνότητα $f_2 = 4\text{Hz}$. Όταν τα δύο ελατήρια συνδέονται με το σώμα από αριστερά και από δεξιά του η συχνότητα της ταλάντωσης του συστήματος είναι:

- α) $f = 12\text{Hz}$ β) $f = 5\text{Hz}$ γ) $f = 7\text{Hz}$

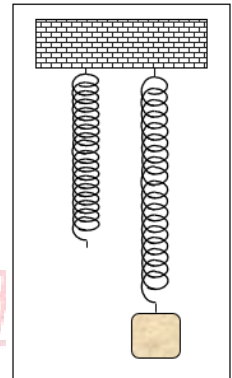
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να τη δικαιολογήσετε.

(2+6 μονάδες)

ΘΕΜΑ Γ

Ιδανικό ελατήριο σταθεράς $k = 100 \frac{N}{m}$ στερεώνεται ακλόνητα σε οροφή και στο

ελεύθερο άκρο του δένεται σώμα μάζας $m = 2\text{Kg}$ όπως φαίνεται στο διπλανό σχήμα. Αρχικά το σύστημα ελατήριο – σώμα ισορροπεί. Μετακινούμε το σώμα κατακόρυφα προς τα κάτω κατά $d = 0,4\text{m}$ και τη χρονική στιγμή $t = 0$ το αφήνουμε ελεύθερο να κινηθεί.

Γ1. Να δείξετε ότι το σύστημα ελατήριο – σώμα εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση. (5 μονάδες)

Γ2. Να γράψετε την εξίσωση της ταχύτητας ταλάντωσης που εκτελεί το σώμα. Θετικά του άξονα της ταλάντωσης να θεωρήσετε προς τα κάτω. (5 μονάδες)

Γ3. Ποια είναι η επιτάχυνση του σώματος τη στιγμή που διέρχεται για πρώτη φορά από το φυσικό μήκος του ελατηρίου; (4 μονάδες)

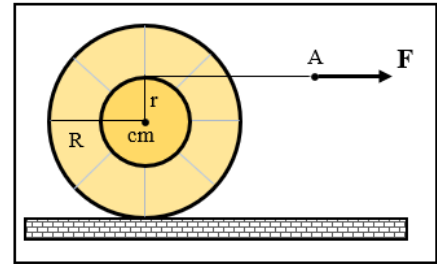
Γ4. Να βρείτε πως μεταβάλλεται η δύναμη του ελατηρίου σε συνάρτηση με την απομάκρυνση x της απλής αρμονικής ταλάντωσης ($F_{ελ} = f(x)$) και να την παραστήσετε γραφικά. (4+3 μονάδες)

Γ5. Να υπολογίσετε το μέτρο της ταχύτητας του σώματος όταν το μέτρο της δύναμης του ελατηρίου είναι $F_{ελ} = 10\text{N}$. (4 μονάδες)

Δίνεται $g = 10 \frac{m}{s^2}$.

ΘΕΜΑ Δ

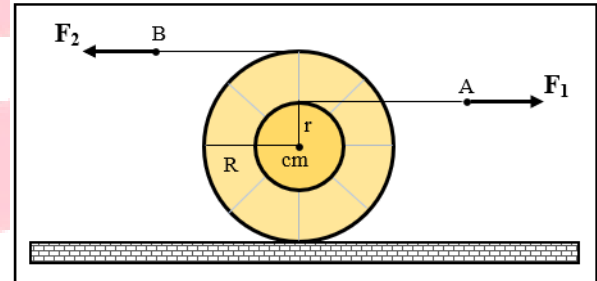
Ο ομογενής τροχός μάζας $m = 4\text{Kg}$ και ακτίνας $R = 0,2\text{m}$ του διπλανού σχήματος βρίσκεται αρχικά ακίνητος πάνω σε οριζόντιο επίπεδο. Ο τροχός έχει συμμετρικά ως προς το κέντρο μάζας του ένα αβαρές στεφάνι ακτίνας $r = 0,4R$ στο οποίο είναι πολλές φορές τυλιγμένο αβαρές μη ελαστικό νήμα μεγάλου μήκους. Η ροπή αδράνειας του στερεού ως προς άξονα κάθετο στο επίπεδό του που διέρχεται από το κέντρο μάζας του τροχού είναι $I = 0,12\text{Kg} \cdot \text{m}^2$.

Στο ελεύθερο άκρο A του νήματος τη χρονική στιγμή $t = 0$ ασκείται σταθερού μέτρου οριζόντια δύναμη $F = 20\text{N}$. Ο τροχός αρχίζει να κινείται πάνω στο οριζόντιο επίπεδο εκτελώντας κύλιση χωρίς ολίσθηση. Να υπολογίσετε:

- Δ1.** την επιτάχυνση του κέντρου μάζας του τροχού. (7 μονάδες)
- Δ2.** το μέτρο της ταχύτητας του άκρου A του νήματος τη χρονική στιγμή $t = 2\text{s}$. (6 μονάδες)
- Δ3.** την ελάχιστη τιμή του συντελεστή στατικής τριβής μεταξύ τροχού και οριζοντίου δαπέδου ώστε ο τροχός να εκτελεί κύλιση χωρίς ολίσθηση. (5 μονάδες)

Ακινητοποιούμε τον τροχό και τυλίγουμε στην περιφέρεια ακτίνας R πολλές φορές ένα άλλο αβαρές μη ελαστικό νήμα μεγάλου μήκους. Στα άκρα A και B των δύο νημάτων ασκείται ένα ζεύγος δυνάμεων $\vec{F}_1$ και $\vec{F}_2$ που έχουν μέτρο

$F_1 = F_2 = F' = 14\text{N}$. Ο τροχός αρχίζει να κινείται πάνω στο οριζόντιο δάπεδο εκτελώντας κύλιση χωρίς ολίσθηση.

- Δ4.** Να υπολογίσετε την κατεύθυνση και το μέτρο της επιτάχυνσης του κέντρου μάζας του τροχού. (2+5 μονάδες)

Δίνεται $g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.